

Zvēri

Kastors aizmiedza acis un ļāva, lai viņa mātes pirksti triepj viņam uz sejas siltu asiņu līnijas. Viņi nesarunājās. Kastors jau bija izraidīts – viņam vairs nebija vārda, un tāpēc nevienam nebija vārdu viņam. Bet viņš jau zināja, ko Pelēkā pūce tādos brīžos mēdz teikt. *Es ceru, ka tu zini, ko dari, dēls.* Un viņš vienmēr atbildēja, ka, protams, zina, un vienmēr viss beidzās labi. Varbūt tā arī bija lielākā atšķirība starp viņu un Pelli, un Nīnu – ja viņas domāja, ka uz pasauli nevar paļauties, tad Kastors zināja, ka vienmēr būs iespēja vērst visu par labu. Arī tad, ja tu tiec rīta agrumā izraidīts no mājām un turpmāk tev būs tikai viens uzdevums – censties izvairīties no medniekiem, kas tevi medīs kā meža zvēru... Arī tad pasaule dos tev iespēju izdzīvot. Galvenais – prast šo iespēju izmantot.

Viņš pavēra vienu aci mazā spraudziņā. Pelēkā pūce neizskatījās dusmīga. Viņa izskatījās noraizējusies, un, protams, viņa bija raudājusi, bet tas nekas. Kastors bija pārliecināts, ka viņa saprot.

Tas nekas, ka viņš pats nesaprata.

Vēlāk, rudenī, ciltī atgriezīsies mednieki, un starp tiem būs arī Bēdu lācis, Kastora mātesbrālis. Varbūt viņš

būs nomedījis ne tikai dzīvniekus, bet arī pats savas cilts izraidītos bērnus. Varbūt viņš ienāks, noguris un skumjš, un nometis viņu mirušos ķermeņus zemē pie ugunsкура. Varbūt ne. Varbūt bērniem būs izdevies izbēgt. Varbūt Bēdu lācis vienkārši noklausīsies sieviešu stāstīto – par to, kā, aizdzenot Pelli, viņi zaudējuši visus trīs lielos bērnus, – un nopūtīsies. “Vienmēr kaut kas tāds notiek,” viņš teiks. Un: “Nu, protams, Kastors taču neatstātu Pelli vienu.”

Asinis smaržoja pēc purva.

Dzīvnieku spalva, kuru pielipināja pie viņa sejas, smaržoja pēc sviedriem un bailēm, un nāves.

Kastors turēja muguru taisnu un pielūkoja, lai nepakustas ne vaibsts. Pat tad, kad spalvas kutināja degunu un šķīta, ka viņš tūlīt, tūlīt nošķaudīsies. Tad gan Zelta čūska būtu nikna: visa svinīgā izraidīšana no cilts sabojāta ar vienu šķaudienu. Kastora lūpas noraustījās, bet viņš novaldījās nepasmaidījis.

Vienu gan viņš no Bēdu lāča nekad nedzirdēs: “Kā tad tu tā – atstāji draugu nelaimē?”

*

Nīna skrēja cauri krēslainajam mežam; mēness gaisma sitās viņai sejā līdz ar egļu zariem, zirnekļu tīmekļiem un laumas viņu zina kādām nejaucībām. Viņa smirdēja pēc sviedriem un asinīm, pēc vilnas un spalvām, kurās bija izvārtīta, un viņas rokas bija netīras, pirksti lipa kopā un pamazām kļuva par ķetnām.

Viņa bija dzīvnieks. Viņi visi bija dzīvnieki, tagad, kad cilts vairs neatminējās viņu vārdus. Izraidītie, nekas un neviens. Viņu mātesbrāļi bija medībās. Ja viņi ieraudzīs trīs divkājainus zvērus skrienam pa mežu, tad uzrīdīs tiem suņus. Jo nav nekā sliktāka par to, ka tavs bērns kļūst par zvēru.

Viņa skrēja pirmā. Kastors parasti skrēja ātrāk nekā Nīna, bet tagad viņš balstīja Pelli, kas ik pa laikam paklupa vai iekunkstējās. Nīna apstājās, nepacietīgi gaidīja, kad abi pārējie viņu beidzot panāks, ar grūtībām apvaldīja tieksmi paskriet atpakaļ viņiem pretī vai, teiksim, mēģināt līdz ar Kastoru balstīt Pelli. Tas būtu muļķīgi. Vismaz vienam no viņiem bija jātaupa spēki.

Līdz laumu zemēm bija ļoti tālu. Nīna nekad nebija devusies tik tālā ceļā, bet viņa bija uzmanīgi klausījusies visus vīru stāstus. Viņa zināja, ka stiprs vīrs šādu ceļu veic diennakts laikā, – bet ko viņa varēja cerēt no sevis un Kastora, un Pelles?

“Pagaidi! Nīna, pagaidi!”

Aizelsusies balss aiz muguras.

Nīna nepacietīgi noelsās un atbalstījās pret koku, lai atvilktu elpu. Ausīs sanēja. Asinis viņas dzīslās bija karstas un dzīvas, un viņa gribēja skriet. Cik vien tālu iespējams. Cik vien ātri iespējams. Protams, sagatavojot zāļu uzlējumu, Nīna bija sev paņēmusi lielāko daļu, lai nepaliktu iepakaļ, un tagad viņa to gandrīz nožēloja.

Kastors ar grūtībām vilka Pelli sev līdzi. “Nīna, viņa vairs nespēj.”

Nīna paskatījās Pelles sejā. Tā bija nosvīdusi, bāla, ar sarkaniem pleķiem. Mati krita pār vaigiem nekārtīgās, sviedros satumsušās šķipsnās, un tajos bija ielipušas pelēkas dūnas. Pelle neizskatījās pēc zvēra – ne tā kā Kastors un Nīna. Viņa izskatījās pēc milzīgas, izbiedētas žurkas.

Nīna nespēja saprast, ko Kastors viņā ieraudzījis. Kāpēc viņam bija Pelle jāglābj.

“Labi. Atpūtīsimies.” Viņa apsēdās sūnās un noskatījās, kā Pelle noveļas viņai blakus.

“Jums jāpaēd. Un jāpadzeras.” Viņa pati paņēma savu ūdens pudeli un iedzēra dažus malkus. Kastors un Pelle sekoja viņas piemēram. Pelle pamanījās izšķakstīt nedaudz ūdens zālē.

“Un jāēd.” Nīna ķērās klāt pārtikai. Arī Kastors atvēra savu somu un piedāvāja Pellei nedaudz gaļas. Pelle novērsās.

“Viņa negrib ēst.”

“Viņai jāēd.”

“Es nevaru,” Pelle teica. “Es vemšu.”

Viņas balss drebēja, bet Nīna nesadzirdēja tur nekādu čīkstēšanu. Varbūt Pellei bija taisnība.

Pēc īsa – pārāk īsa – laika Kastors izslējās taisnāk un pielika roku pie mutes. Kuš.

“Suņi,” viņš teica. “Es dzirdēju suņus. Mednieki ir mums uz pēdām.”

Nīna piecēlās kājās. “Skrienam. Laumu zemes nav tik tālu, mēs varam paspēt. Ja skrienam ātri.”

Kastors pavilka Pelli aiz rokas. “Dzirdi? Skrienam!”

Pelle papurināja galvu. “Es nevaru. Es vairs nevaru.”
“Tev jāmēģina, Pelle!”

Nīna kādu brīdi noskatījās, kā viņi stīvējas.

Bet bija skaidrs, ka, lai cik ļoti Kastors pūlētos, viņam neizdosies piedabūt Pelli piecalties.

Nīna tiktu tālāk viena pati. Viena pati viņa pavisam droši varētu aizskriet līdz laumu zemei. Patiesībā, ja viņa sāktu skriet jau tagad, mednieki viņai pat nedzītos pakaļ, jo viņiem taču būtu Pelle. Un Kastors, kurš Pelli nepamestu.

Bet Nīnai vajadzēja Pelli un vajadzēja arī Kastoru; viņi bija daļa no Nīnas plāna. Pati sarežģītākā un neuzticamākā daļa.

Nīna nopūtās un izvilka no jostas tāss cibiņu. Atvēra to. Pulvera bija pavisam maz, pietiktu tikai vienai reizei. Viena reize – un viņa to iztērēs Pellei! Bet nebija daudz laika par to domāt.

Nīna nometās ceļos Pellei blakus.

“Klausies. Šis ir burvju pulverītis. Tu to ieelposi un varēsi noskriet visu ceļu līdz laumu zemei kopā ar mums. Vai esi gatava?”

Nīna nepateica, kas ar Pelli notiks pēc tam, nepateica par sāpēm, par bailēm, par murgiem, par iespējamo nāvi. Tam nebija nozīmes. Mednieki tuvojās, tagad pat Nīna dzirdēja suņu rejas. Un Pelle piešķieba galvu, it kā ieklausītos – bet kas gan zina, ko viņa dzirdēja un saprata?

“Labi. Paldies, Nīna.”

Nīna saviebās un iebēra pulverīti sev plaukstā. Tad viņa noliecās un ar vienu strauju elpu iepūta to Pellei

sejā. Arī Nīna pati sajuta kņudināšanu degunā. Kastors nošķaudījās.

Nīna nenošķaudījās, viņa ievilka elpu dziļi jo dziļi un uz mirkli aizturēja to.

Pelles acu zilītes iepletās tik ļoti, ka acis izskatījās melnas.

“Skrienam,” viņa teica.

Un viņi skrēja.

*

Viņi skrēja tikai dažus acumirkļus. Viņi skrēja dienām ilgi. Kastors vairs nezināja, kas ir laiks – tas šalca ausīs, tas daudzējās krūtīs, vienlaikus pārāk ātrs un pārāk lēns.

Tikai sasnieguši upi, viņi iekrita sekļajā palienē un, smagi elpodami, centās turēt sejas virs ūdens. Tuvu, pārāk tuvu kauca suņi un klaigāja mednieki. Bet tiem bija bail sekot savam medījumam laumu zemes robežās.

Jo upe jau piederēja laumām. Tā bija vēsa un maiga pret Kastora sakarsušo ādu, un viņš ļāva sīkiem vilnīšiem ieplūst mutē, kāri dzerdams ūdeni, ko cilvēkiem nevajadzētu dzert, ūdeni, kas veldzēja un vilināja. Vēlme apvelties uz vēdera un noslikt tepat seklumā bija gandrīz nepārvarama. Ķermenis sāpēja, kājas smeldza un drebēja tā, it kā no tām būtu izvilkti kauli, un Kastors būtu nevarīga āda, kas uzvilka pāri miesai.

Viņš dzirdēja, kā tepat blakus vaid Pelle, un noprieda, ka viņa jūtas tāpat. Varbūt vēl sliktāk, jo viņa taču nebija pieradusi nekur skriet.

“Kā tu jūties?” Kastors jautāja.

Klusums. “Es esmu dzīva,” Nīna teica.

“Ne jau tu.”

“Kas tev kaiš?” Kastors sajuta ūdens viļņošanos un, pavēris acis, redzēja, ka Nīna ir piecēlusies sēdus un skatās uz viņu. Kā gan viņai bija tik daudz enerģijas?

“Es esmu sarijies tavas zāles, saelpojies burvju putekļus, un tagad man šķiet, ka tu gribēji mūs nogalināt. Nē, es nezinu, kas man kaiš.”

Nīna nolamājās. Kastors nekad nebija dzirdējis viņu lamājamies. Viņš nebija dzirdējis nevienu bērnu lamājamies – visiem bija bail no šausmīgā likteņa, kas piemeklēja lāstu teicējus. Bet varbūt Nīna bija nospriedusi, ka nekas šausmīgāks ar viņiem vairs nevar notikt.

“Tikai manis dēļ jūs izdzīvojāt, muļķi,” Nīna teica.

“Tas vēl nav teikts,” Kastors atcirta. “Pelle, tu esi dzīva?”

“Jā,” atskanēja klusa, miegaina balss.

“Pelle, neguli!” Nīna iekliedzās.

“Man šķita, ka mēs esam drošībā,” Pelle murmināja.

“Tu neesi. Tu no noguruma vienkārši aizmirsīsi elpot.”

“Tu ar saviem raganu pulveriem...” Kastors iesāka.

“Jā? Kas tad ir ar maniem raganu pulveriem? Kā tu biji ielplānojis aizbēgt no medniekiem, Kastor?”

Kastors nebija plānojis neko, bet tas viņam netraucēja palikt pie sava. “Mēs būtu kaut ko izdomājuši.”

“Tiešām? Labi, ja tu esi tik gudrs, tad pastāsti, ko mums tagad darīt!”

Kastors klusēja. Droši vien bija kāda iespēja tikt pāri laumu upei, tikai viņš to nezināja. Rīta gaismā varēja redzēt, cik upe ir plata un dziļa – ūdens bija tumšs un nemīlīgs.

“Nu? Es gaidu!” Nīna nelikās mierā.

“Ko tu man piesējies? Ja es būtu gribējis, lai man nāk līdzī mamma, tad es būtu pasaucis Pelēko pūci,” Kastors atcirta un negaidīti skaudri sajuta, ka viņam patiešām pietrūkst mātes. Viņš bija viens pats – un nebija neviena, kas varētu viņam kaut kā palīdzēt. Bet tādu mīkstčaulību viņš nedrīkstēja izrādīt pat sev, kur nu vēl citiem.

“Labi, ja tu esi tik gudra, tad pastāsti, kāds plāns ir tev,” Kastors nikni teica.

“Neteikšu! Par spīti neteikšu! Lai tad mēs nomirstam šeit, kā tu gribēji!” Nīnas balss aizlūza, un Kastors nosprieda, ka viņa tūlīt sāks raudāt. Un ka nekāda plāna viņai nemaz nav.

“Nestrīdieties,” Pelle teica. “Vienkārši pāriesim pa braslu.”

“Kādu braslu?” Kastors piecēlās sēdus. Arī Pelle piecēlās, piešķieba galvu. “Naktī to varēja redzēt ļoti labi, tagad jau mazāk. Vietu, kur pāri dodas laumas. Vai tad jūs neredzat? Kā mēness ceļš uz ezera...”

“Es neko neredzu,” Kastors teica. “Vai tu esi droša, ka...”

“Viņa ir laumu bērns,” Nīna nočukstēja. “Viņa patiešām ir laumu bērns.”

Pelle piecēlās kājās, salīgojās un miegaini pasmaidīja. “Iesim nu, kamēr ceļš vēl redzams.”

*

Kastors satvēra Pelles roku, it kā būtu tā darījis vienmēr. Viņa plauksta bija slapja un vēsa un trīcēja no sašņūguma un noguruma. Pelle pati nezināja, kā jūtas – vēl pirms mirkļa viņa bija gatava aizmigt, bet tagad sirds atkal sāka dauzīties un acu priekšā sagriezās, un šķita, ka viņa varētu bēgt un bēgt, pat neskatoties atpakaļ.

Un tomēr Pelle paskatījās atpakaļ uz Kastoru un redzēja, ka otru roku viņš ir iedevis Nīnai.

“Tu vienīgā redzi laumu ceļu,” Kastors teica. “Tev mūs jāved.”

Nu protams, Pelle nodomāja, tīri priecīga, ka nebija vēl neko pateikusi. Laumu brasls ir gabaliņu tālāk, tu vari atlaist manu roku un pēc tam atkal pieķerties. Ja vēlies. Bet arī to viņa neteica. Viņi klusēdami gāja lejup pa straumi. Suņi bija pazuduši, un mednieki tāpat; kokos pa labi no viņiem dziedāja pirmie putni, un pa kreisi klusi šalca upe, kurā laiku pa laikam lēca kāda zivs. Vai lauma.

Un Pelle bija dzīva. Pellei parasti nepatika rīti – bet tagad ikviena sajūta bija daudzkārt spēcīgāka, ikviena smarža, ikviena skaņa un ikviens pieskāriens.

“Vai nu jau drīz?” Nīna jautāja.

Pelle pamāja ar galvu, tad iedomājās, ka varbūt Nīna to nebūs pamanījusi. “Jā.”

“Ko tu teici?”

“Liec viņu mierā,” iejaucās Kastors. “Ne jau par tevi viņai tagad būtu jādomā.”

Nīna apklusa, un Pelle atkal ieelpoja. Viņa pēkšņi redzēja sevi it kā no malas – apaļīga un neveikla meitene, aplipusi ar zvēru spalvām un lapām, un sūnām, un aiz viņas – divi stiprākie un izveicīgākie apmetnes bērni. Protams, viņa bija smieklīga. Viņa jau varēja iedomāties, ka pašā nepiemērotākajā brīdī paklups un ievēlēs ūdenī kā tāds nocirsts koks.

Bet tad viņas pēdas pieskārs laumu takai, un pēkšņi viņa atkal bija savā ķermenī. Elpot bija viegli – gandrīz kā tad, kad apkārt nebija neviena cilvēka. Pelle vienmēr jutās labi tad, kad bija viena – kopā ar laumām, kas pastāvīgi dejoja ap viņu un gaidīja kādu klusuma brīdi, ko aizpildīt ar dziesmām un stāstiem.

Tieši tik viegli tagad bija Pellei. Viņa apstājās, dziļi ievilka elpu un izpūta to, aizdzenot no sevis visas sliktās domas.

“Nu?” Nīna jautāja. “Nevari atrast?”

Pelle iesmējās. “Tepat jau ir. Nāc.” Un nešauboties viņa spēra soli uz gaišās takas, kas tagad dienas gaismā gandrīz vairs nebija saredzama. Tomēr Pelle varēja to atpazīt. Šī taka bija kā smalka dzīslīņa, kas stiepās pāri upei, nospriegota cīpsla, kas dziedāja labsajūtā. Solis pa labi, solis pa kreisi – un viņa uzreiz to sajustu.

Viņa gāja pa šo taku un izbrīnā juta, ka viņai aiz muguras Kastors un Nīna vilcinās, piesardzīgi sperdami soļus.

“Vai tad jūs to nejūtat?” Pelle vaicāja.

“Nē. Vismaz es neko nejūtu,” Kastors teica. “Man ir tāda sajūta, it kā es ietu pa ūdeni, it kā man zem kājām nebūtu nekā cieta. Es nezinu, kur spert nākamo soli.”

“Bet kā tu jūties?”

“Satraucies?” Kastors minēja.

Pelle papurināja galvu.

Varbūt viņi nesajuta laumu ceļu tāpēc, ka viņi nekad nebija jutušies pa īstam vientuļi un nelaimīgi. Varbūt viņi nemaz nevarēja justies pa īstam vientuļi un nelaimīgi, viņi, cilvēku bērni.

Un šī mazā, šaurā taciņa pāri aukstajai upei bija vienīgā vieta pasaulē, kur Pelle bija labāka un vērtīgāka par Kastoru un Nīnu.

“Varbūt tā upe nemaz nav tik dziļa,” Nīna pēkšņi teica. “Pelle tikai mānās.”

Pelle neatbildēja neko, tikai apstājās, kad Kastors ciešāk saspieda viņas plaukstu.

Tad rāviens, apslāpēts kliedziens.

Pelle pagrieza galvu.

Nīna bija paspērusi soli sāņus no takas un tagad turējās tikai Kastoram pie rokas, kamēr melnā, negaidīti stiprā straume rāva viņu sev līdzī. Upe trakoja un rūca, it kā Nīna beidzot būtu devusi tai iespēju atriebties par visām dzīvībām, ko tai nebija iespējas laupīt.

“Nīna!” iekliedzās Kastors. Arī viņš sāka slidēt, slidēt projām no Pelles.

“Ej otrā pusē. Un dod man Nīnas roku,” Pelle teica. Viņa nezināja, vai iecerētais izdosies, viņa nezināja, vai tas vispār ir iespējams. Bet nebija laika šaubām.

Kastors lēni aizgāja Pellei aiz muguras, turēdamies pie viņas, balstīdamies pret viņu, nenokāpdams no takas ne uz mirkli. Tikko tas bija iespējams, Pelle satvēra Nīnas roku un turēja to savā. “Turies man pie otras rokas,” viņa teica Kastoram.

Viņa bija kā pirmais putns gājputnu kāsi, kas dodas pa citiem neredzamu svītru debesīs. Viņa devās šķērsām straumei – tuvāk laumu mežam upes otrā pusē. Kastors un Nīna neteica neko. Pēc viņu smagās, straujās elpas Pelle sprieda, ka abi ar pūlēm tiek viņai līdzī.

“Viņi ir tik smagi,” kāda balss upē teica. Jo bija taču arī ūdens laumas, maigākās un viltīgākās no visām. “Viņi ir tik smagi, un tev ir tik grūti vest viņus sev līdzī. Palaid viņus vaļā. Atdod viņus man. Tev taču viņi vairs nav vajadzīgi.”

Pelle iesmējās un papurināja galvu, nemaz neraizēdamās par to, kā tas izskatās no malas.

Viņa taču devās uz mājām.

Kā gan viņa varētu neņemt draugus sev līdzī?